MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT DR.
CONSUELO-PILAR SCERRI HERRERA

Seduta tat-30 ta' Settembru, 2010

Avviz Numru. 267/2008

David Debono
Vs
Carmel sive Charles Brincat

Il-Qorti:

Rat ir-rikors promotur tal-attur ipprezentat nhar it-22 ta' Lulju 2008 fejn talab lil din il-Qorti tikkundanna lill-konvenut ihallsu s-somma globali t'elfejn mitejn u sitta w tletin liri Maltin u zewg centezmi (LM2236.02) ekwivalenti ghal hamest elef mitejn u disa' Ewro w tlieta u disghin centezmu (€5,209.93) minnu ghalih sborsati kwantu ghal elf mitejn u wiehed u tmenin Ewro w sittax –il centezmu (€1281.16) u tlett elef sebgha mija u tmienja w ghoxrin Ewro (€3728) prezz ta' merkanzija li kellu jixtrilu f'haxix u frott frisk, li huwa naqas li jaghmel, kwantu ghal mija w tlieta w sittin Ewro u sitt cenetzmi (€163.06) spejjez ta' cargo handling imhallsa minnu lil Tubeline u kwantu ghal sebgha w tletin Ewro u tlieta w tletin centezmu (€37.33) spejjez ta' telefonati konessi u peress li naqas li jirrifondi l-

istess somma minkejja l-weghdi kollha tieghu kemm-il Darba li ser ihallas.
Bl-ispejjez u l-imghax skond il-Ligi inkluz dawk ta' l-ittra uffijali tal-24 ta' Frar 2008 kontra l-konvenut ingunt in subizzjoni.
Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut ipprezentata fl-atti nhar l-4 ta' Dicembru 2008 fejn eccepixxa s-segwenti:-
1. "Mhuwiex minnu li l-attur ghadda lil eccipjent is-somma ta' elf mitejn u wiehed u tmenin Ewro w sittax-il centezmu (€1281.16) kif minnu allegat.

2. In kwantu ghall-allegata somma ta' tlett elef sebgha mija w tmienja w ghoxrin centezmu (€ 3728), l-ammont kien effettivament tlett elef erbgha mija w erbgha w disghin Ewro u sitt centezmi (€3494.06) cioe' elf u hames mitt Lira Maltin (LM1500), liema somma l-eccipjent irceviha biss fil-vesti ta' mandatarju tad-ditta Middle East Trading ta' certu Rheda Sadaani, li kien il-persuna li kellha tibghat il-merkanzija lill-attur u kwindi hija l-persuna semmai responsabbli ghal hlas lura tas-somma lill-attur

3. Inkwantu ghal mija w tlieta w sittin Ewro u sitt centezmi (€163.06) allegatament imhallsa bhala spejjez ta' cargo handling, l-eccipjent ma jistax jifhem kif dawn gew inkorsi gjaladarba l-merkaniza ma ntbaghtitx u fi kwalunkwe kaz mhuwiex lanqas responsabbli qua mandatarju.

4. L-ispiza ta' sebgha w tletin Ewro u tlieta w tletin centezmu (€37.33) f'telefonati wkoll mhiex dovuta gjaladarba l-eccipjent kien biss mandatarju.

B'riserva ghall-eccezzjonijiet ulterjuri permessi skond il-ligi."

Illi nhar it-12 ta' Marzu 2009 xehed l-attur **David Debono**. Dan stqarr li huwa wholesaler tal-faqqiegh u jaghti frott u haxix lis-supermarkets specjalment lil Chain Supermarket.

Qal li huwa bidwi u li dan l-ahhar kellu problemi mad-dirigenti tac-Chain Supermarket ghaliex dan kien talbu sabiex igiblu x-xoghol direttament minn barra sabiex il-prezz ikun wiehed ahjar, u b'hekk ma jixtrihx mnghand wholesalers Maltin.
Jiftakar li kien ircieva cheque ta' hames mija w hamsin Lira Maltin (LM550) u huwa kien iggirah favur il-konvenut sabiex dan igiblu l-haxix u l-frott minn barra. Il-konvenut siefer lejn it- Tunezija u sab negozju hemmhekk u ghalhekk kellhom jbdew jinnegozjaw flimkien. Qal li waqt li l-konvenut kien imsiefer kien qed jibaghtlu messaggi sabiex jibaghtlu l-flus. Meta haseb li kien il-mument opportune, ghaliex il-konvenut kien qallu li kien sab il-patata, huwa ghaddielu s-somma ta' elf u sitt mitt lira Maltin (LM1,600) tramite l-Western Union, kif muri fid-dok X anness.
Huwa pprezenta dokument bil-messaggi li kien jircievi minghand il-konvent f'dan ir-rigward, li gie mmarkat bhala Dok S1. Hemmhekk hemm miktub li l-konvenut kien weghdu li kien ser jbghatlu x-xoghol.
Jghid li s-somma ta' sebgha w tletin Ewro u tlieta w tletin centezmu (€37.33) huma telefonati li huwa ghamel. Jghid li l-mobile number tieghu huwa 79455567 waqt li dak tal-konvenut hwa 79968981. In-numru li kellu Tunez huwa 21624264242. Huwa esebixxa dokument immarkat bhala Dok S2 bit-telefonati li saru.
Jghid li sa llum-il gurnata l-konvenut ma tah xejn lura, la flus u lanqas ma baghtlu frott u haxix. Jghid li huwa qatt ma kien sema' bis-socjeta Middle East Trading. Jaf li pero' darba minnhom il-konvenut semmielu lil certu Rheda Sadaani u huwa qallu li ma kellu x'jaqsam xejn ma' din il-persuna. Jinsisti li n-negozju tieghu kien mal-konvenut biss u qatt ma kien innegozja ma haddiehor f'dan ir-rigward.
In kontro-ezami nhar il-21 ta' Jannar 2010 ikkonferma li c-cheque li kien ghadda lill-konvenut ma kienx cheque mill-kont tieghu, izda kien ircevih bhala hlas minghand haddiehor u kien iggirah favur il-konvenut. Izda wara li gie mistoqsi ghal darb' ohra jekk kienx hallas lill-konvenut jew lil haddiehor, jghid li jista ikun li hallas lil haddiehor bih. Huwa ma kienx f'posizjoni li jesebih.

Nhar it-13 ta’ Lulju 2010 in kontro ezami **David Debono** jghid li kien minnu li kien jaf lis-Sur Ramsi u li kien hu li introducieh lis-Sur Brincat, u jaf ukoll li ghamlu xi negozju bejniethom. Pero’ jghid li s-Sur Brincat qatt ma garr mieghu dwar ix-xoghol li ghamel ma’ Ramsi, u kien hu li ssuggerixxa lil Ramsi lis-Sur Brincat u qallu li seta’ jahdem bih, u minn dakinhar ghamel hames *containers* xoghol mieghu. Jaf li kien hemm xi kwistjoni bejn is-Sur Brincat u Ramsi fuq xi qarnit li ma wasalx Malta. Cahad li hu jiltaqa’ ma’ Ramsi hawn Malta, kif gie suggerit lilu, anzi qal li ilu ma jarah xi erba’ snin hamsa. Jaf li pero’ darba minnhom is-sena l-ohra kien mar Ramsi fuqu u qallu li kellu jtih. Huwa qal li kien ilu ma jarah erba’ snin ghax kien qata’ l-kuntatt mieghu xi erba’ snin qabel. Ma jiftakarx id-diskors li Brincat qallu li jekk Ramsi jhallsu huwa kien lest li jhallsu. Jaf li l-konvenut kellu jmur Tunez u jibaghtlu l-patata bi prezz irhis. Jaf li Charlie Brincat, il-konvenut, kellu jmur jixtri l-patata minghand haddiehor u jibaghtha. Jghid li ma jafx li huwa minnu li huwa tkellem ma’ Reda. Jekk huwa minnu ma jiftakarx. Huwa ghamel il-kuntatt tieghu ma’ Charlie Brincat ghaliex ma riedx jaghmel xoghol direttament mat-Tunezin. Jiftakar li darba minnhom kien qala’ l-Ufficcjal tad-Dwana, meta kien gej il-frott skond is-Sur Brincat, u l-merkanzija ma waslitx. Il-frott ma giex. Jispjega illi huwa qed ifittxu ghal affarijiet li weghdu u li ma gewx. Ma fittxux fuq il-frott li ma wasalx. Jikkonferma li d-Dwana hallasha fuq kwistjoni ta’ frott, pero’ mhux ta’ patata.

Carmel Brincat il-konvenut xehed nhar il-21 ta’ Gunju 2010. Dan stqarr li ghamel xi zmien Tunez bin-negozju fost affarijiet ohra tal-hut. Spjega li waqt li kien Tunez kien ftiehem mal-attur li jibghatlu s-somma t’elf u hames mitt lira Maltin (LM1,500) sabiex huwa jibghatlu *container* patata. Qal li l-flus gew mibghuta lilu minn bin l-attur. Dawn gew mibghuta lilu tramite l-Western Union u jammontaw ghal sitt elef dinar Libjan. Huwa ghaddiehom lill-persuna responsabbli gewwa it-Tunezija sabiex jibghat dan il-*container*. Qal li huwa kien icempel lil dan Mr. Rheda li kien responsabbli ghal din il-konsenja u dan ghaliex kien jircievi hadfna theddid u rikatt minghand l-

attur. Darba minnhom jghid ukoll li kien qallu li kien lest li jghaddilu lura l-flus minflok il-patata izda huwa ma riedx hekk u nsista mieghu b'mod arroganti li ried il-patata. Huwa ghalhekk insista mieghu li kellu jkellem direttament lil Mr. Rheda u kien baghtlu n-numru tat-telefon tieghu. Jaf li l-attur imbaghad ikkomunika ma' dan Mr. Rheda. Pero' dan nonostante jaf li l-patata baqghet ma waslitx.
Illi nhar it-13 ta' Lulju 2010 rega xehed u spjega li hu qatt ma baghat merkanzija lill-attur u ghalhekk ma kienx hemm spejjez inkorsi dwar garr ta' merkanzija. Pero' jaf li telefonati verament kien hemm. Apparti theddid jiftakar li kien jitolbu biex jibaghtlu l-patata. Jaf u jikkonferma li Mr. Debono kien cempel lil Mr. Reda ghax kien fl-ufficcju ta' Mr. Reda meta rcieva din it-telefonata gewwa Tunez. Reda kien qallu li qed jiehu hsieb l-affari, u li kien se jibaghtlu l-patata. Dan kien ftit qabel ix-xahar ta' Settembru. It-telephone number ta' Mr Reda, s-Sur Debono kien jafu ghaliex kien tahulu hu stess. Jghid li Mr. Ramsi huwa mizzewweg Maltija u kien Mr. Debono stess li qabbdu mieghu biex igiblu l-qarnit. Debono qallu li ma kellux ghalfejn jiddubita jew jibza' minn Mr. Ramsi ghax huwa bniedem gentlom u dak li jghid jaghmel ghax hu kien jahdem hafna mieghu. Ikkonferma li Mr. Ramsi fadallu jtih is-somma ta' sitt elef Lira Maltin (Lm6,000). Kien originarjament tah is-somma ta' ghaxart elef Lira Maltin (Lm10,000) sabiex igiblu l-qarnit mill-Egittu, w jghid li kien tah parti minnhom lura, cioe' s-somma ta' erbat elef Lira (Lm4,000) u ghalhekk kien ghad fadal bilanc ta' sitt elef Lira (Lm6,000). Jispjega li elf Lira (Lm1,000) minn dawn l-ghaxart elef (Lm10,000) kien tahomlu s-Sur Debono stess. Mistoqsi jekk qattx ra lil Mr. Ramsi u David Debono flimkien jghid li dan l-ahhar le.

In kontro-ezami jispjega, meta gie muri d-dokument a fol. 16 ta' l-atti illi dan id-dokument jikkonerma li waqt li kien Tunez huwa rcieva s-somma ta' sitt elef (6,000) Dinar. Ghalkem jghid li qatt qabel ma kien ra dan id-dokument. Jikkonferma pero' li l-patata qatt ma xtraha. Huwa l-flus kien ghaddiehom lil Mr. Reda biex dan jghaddi l-patata direttament lil Mr. Debono. Qal li xogholu kien li jaghti l-flus lil Mr. Reda biex dan jghaddi l-patata lil Mr. Debono. Qatt ma nnegozja fil-patata. In-negozju tieghu kien

jikkoncerna l-hut, pero’ huwa ma setax iqabbad lil haddiehor ghax kien jaf biss lil Mr. Reda fuq dan in-negozju. Jghid ukoll li ghall-habta tal-hamsa ta’ filghodu darba minnhom kien baghat messagg lil David Debono li kien lest itih il-flus lura, u David Debono tant kien agressiv u kellmu hazin u jaf li beda jheddu u qallu li ma riedx il-flus lura izda ried il-patata. Qal li sahansitra anke tah invit biex imur Tunez u jirranga kollox hu, izda ma riedx. Cahad li huwa wkoll tellef ix-xoghol tas-Sur Debono minn ma’ Chain Supermarket. Huwa qatt ma bghatlu xi messaggi fejn qallu li l-merkanzija kienet *on the way*. Huwa dejjem insista ma’ Mr. Reda biex jibaghtlu l-patata, pero’ mbaghad ex admisses jghid li l-affari giet “*beyond my hand”*. Huwa fil-fatt kien talbu biex itih it-telephone number ta’ Ramsi sabiex jekk Ramsi jhallas lilu dawn il-flus li kellu jaghtih huwa kien lest li minn butu jaghti l-flus lil Debono u cioe’ l-hames mitt Lira (LM500) li kien tah.

Ikkunsidrat:

Illi l-fatti li taw lok ghal din il-kawza kienu li l-attur kien ta somma flus lill-konvenut sabiex dan igiblu patata minn Tunez. In fatti huwa kien baghtlu s-somma ta’ sitt elef Dinar jew ahjar elf u hames mitt Lira Maltin, pero’ x-xoghol tal-patata qatt ma wasal Malta. Il-konvenut jghid li huwa kien qed jahdem bhala intermedjajru bejn l-attur u Mr. Reda, li kellu jipprovdi l-patata ghall-esportazzjoni. Il-konvenut jikkonferma li kien ircieva s-somma t’elf u hames mitt lira Maltin (Lm1500) kif jirrizulta mid-dokument esebit fl-attti. L-attur jghid li ma riedx ikollu x’jaqsam ma’ Tunezin, pero’ fl-istess nifs jghid li kien jaf li l-konvenut kellu jghaddi l-flus lil terza persuna sabiex din tiehu hsieb li tibghat il-patata hawn Malta. Illi ghalhekk il-konvenut kellu l-mandat minghand l-attur sabiex jirangalu sabiex isiblu persuna idoneja biex tibghatlu l-merkanzija. Il-konvenut jghid li kellem lil Mr. Reda, u li l-attur kien jaf b’dan, tant li kien cempillu fil-presenza tal-konvenut. Meta gie mistoqsi jekk jiftakarx it-telefonata, konvenjentement jghid li ma jiftakarhiex. Illi ghalhekk m’hemmx dubbju li l-konvenut kellu l-obbligi ta’ kull mandatarju iehor sabiex jesegwixxi il-mandat tieghu.

Illi skond kif insibu fid-“***Diritto Privato***” (5th Ed) ta’ **Francesco Galgano** il-mandat huwa *“il contratto con il quale una parte, il mandatario, si obbliga nei confronti dell`altra, il mandante, a compiere uno o piu` atti giuridici per conto di quest`ultima (art. 1703)”*.

Illi skond l-**artikolu 1857 (2) tal-Kodici Civili**, il-mandat jista’ jinghata b`att pubbliku, b`kitba privata, b`ittra jew bil-fomm, jew ukoll tacitament. Illi kif intqal fis-sentenza“**Carmela Farrugia vs Giuseppe Farrugia**”, deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fl-20 ta’ Novembru, 1953: *“L-unika limitazzjoni li taghmel il-ligi f`materja ta’ mandat trrigwarda s-setgha sabiex isiru trasferimenti ta’ beni minbarra dawk it-trasferimenti li jaqghu fil-limiti tal-aministrazzjoni, jew sabiex isiru ipoteki fuq beni, jew sabiex isiru attijiet ohra ta’ proprjeta`, li trid tkun espressa; Ghalhekk ma jidhirx li hija rikjesta ebda formalita’; u f’dana s-sens hija l-gurisprudenza kostanti tal-Qrati Taghna. ‘Sifatto mandato … … non occorreva che fosse in iscritto per essere valido, sebbene fosse inteso per l`acquisto di immobili, nessuna limitazione in tale senso contenendosi nella nostra legge’ (sent. App. 24 ta’ April, 1931 in re* ***S. Galea vs Paolo Gauci noe****, Vol. XXVIII.I.60; Prim`Awla 13 ta’ Jannar, 1947 in re* ***V. Vella vs Angelo Vella;*** *Prim`Awla 11 ta’ Jannar, 1950* ***Rizzo Bamber vs Rizzo).”***

Illi infatti f`“**Richard Rizzo Bamber noe vs Giuseppina Rizzo noe et**”, deciza minn din il-Qorti fil-11 ta’ Jannar, 1950, il-Qorti sostniet:- *“Jinghad ukoll li ma ghandhomx jigu konfuzi l-formalitajiet li l-ligi tassativament tordna ghax-xiri tal-immobbli, u li huma dettati sabiex jiggarantixxu l-validita’ taghhom fir-rapporti bejn bejjiegh u xerrej u di fronti ghat-terzi, mal-ftehim u rapporti li jkunu jezistu bejn mandanti u mandatarju. Skond l-ispirtu u l-iskop tal-ligi, fit-trasferiment tal-immobili, dak li ghandu, taht piena ta’ nullita’, jirrizulta mill-att pubbliku jew mill-miktub, huwa rispettivament il-kuntratt tat-trasferiment jew il-promessa tal-bejgh u cioe` l-att bejn il-mandatarju, jew il-pretiz kumpratur, u t-terza persuna li tkun il-venditur; mentri –l-mandat fl-ettetti tieghu limitati bejn il-mandanti u l-mandatarju jista’ jigi dejjem dimostrat u pruvat skond in-normi dettati ghall-prova tal-obbligazzjonijiet in generali.*

Din hija l-konsegwenza legittima u naturali tal-Art 1959 - 1965 tal-Kodici Civili, Kap. 23 tal-Edizzjoni Riveduta; minn fejn jidher, kif intqal fuq, li l-mandat jista' jkun espress jew tacitu, u ghandu jkun dejjem espress fil-kazi msemmija taht it-tieni artikolu fuq citat, u li huma attijiet li jsiru barra mill-ordinarja amministrazzjoni. B`dana kollu, mandat "exprissis" ma jfissirx ta' bilfors mandat bil-miktub,u jista' ugwalment jigi stabbilit u pruvat b`mezzi ohra li huma permessi mil-ligi";

Jirrizulta mill-atti, minn dak li jghid l-attur stess, li ma kienx il-konvenut li kellu jibghat il-patata, ghalkemm kellu jkun responsabbli jsib il-persuna idoneja ghal dan it-tip ta' xoghol. Haga li naqas li jaghmel, ghaliex ghalkemm sab persuna, din allegatament ma zammitx kelmitha w ghalkemm giet moghtija l-flus, hija ma ghaddietx il-patata.

Ghalhekk il-konvenut kellu l-mandat x'jesegwixxi, u cioe' li jsib persuna idoneja li kellha tibghat il-patata lill-attur hawn Malta. Dan il-mandat esegwih, ghaliex sab lil Mr. Reda, ntroducih lill-attur, kien cert li l-attur kien jaf li n-negozjati kienu ghaddejjin mieghu, tant li l-attur cempel lil dan Reda meta l-konvenut kien fl-ufficcju tieghu Tunez. Issa l-fatt li Mr. Reda ma zammx kelmtu, w ha l-flus minghajr ma baghat il-patata, m'ghandux jirifletti fuq il-konvenut li ma esegwiex il-mandat tieghu. L-attur ma jichadx li effettivament kien kellem lil dan Reda, izda jghid li ma jiftakarx. Il-konvenut min-naha l-ohra jghid li jaf b'certezza li l-attur kien tkellem ma' Reda fuq dan in-negozju.

Illi fir-rikors promotur l-attur qed jitlob biex jigi saldat ghal xi spejjez li huwa nkorra f'dan in-negozju, u cioe' sabiex jithallas tat-telefonati li ghamel u tal-hlasijiet li huwa ghamel in konnessjoni mal-merkanzija. Dwar dan pero' l-Qorti rat li l-attur m'esebixxa l-ebda ricevuta jew prova li effettivament ghamel dawn il-pagamenti li qed jitlob. Anzi mix-xhieda tal-attur stess jirrizulta li semmai jekk huwa hallas ghal xi Ufficcjali tad-Dwana, dan ghamlu mhux in konessjoni mal-konsenja tal-patata.

Ghaldaqstant din il-Qorti ssib li l-attur ma rnexxilux jipprova t-talba tieghu u ghalhekk qieghda tilqa' l-eccezzjonijiet tal-konvenut u tichad it-talba attrici.

L-ispejjez ta' din l-kawza jithallsu mill-attur.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------